

College van Burgemeester en Wethouders
R.Stokes
Gemeente Alphen aan den Rijn
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn

Betreft: Advies Beleidskader Jeugd " Doen wat nodig is "

Alphen aan den Rijn, 13 augustus 2021

Geacht College,

De adviesraad heeft het beleidskader doorgenomen. Ten aanzien van een aantal punten geven we hierbij onze reactie en advies.

Proces

Het beleidskader is de basis voor de nieuwe contracten. Daarnaast komt er een manifest opvoeden en opgroeien, die een richtinggevende visie gaat geven. Het beleidskader is ook richtinggevend en wordt geconcretiseerd in een leidraad voor de inschrijving (bladzijde 3). Onduidelijk is welk document nu precies wat gaat aanreiken of uitwerken en wat uiteindelijk het document is waar het om gaat. Klopt het dat het als volgt gezien kan worden? Eerst beleidskader (algemene uitgangspunten) dan visie (in de vorm van het manifest) dan uitwerking in een leidraad met een bijgestelde visie en is de laatste dan leidend voor de praktijk?

Begrippen

Het is belangrijk dat er een duidelijke basis is voor het nieuwe contract. Op bladzijde 3 wordt een opsomming gegeven van hetgeen geleerd is in de afgelopen periode. Daarbij wordt terminologie gebruikt waarvan verondersteld wordt dat iedereen wel weet wat er bedoeld is. Echter de termen kunnen voor iedereen een andere inhoud hebben. Het is handig om daarom te benoemen wat er in deze notitie onder verstaan wordt. Bijvoorbeeld: de integrale opdracht, integrale jeugdhulp, regiorol, sturen op een eenduidige manier op samenhang in het stelsel en dergelijke.

Bij de visie wordt er regelmatig gesproken over veranderingen en de transformatieagenda. De maatschappelijke opgaven vanuit de VNG zijn richtinggevend (bestaanszekerheid herstellen, kansengelijkheid vergroten en gezond leven gemakkelijker maken) en zeker ook belangrijk voor de jeugd. Ook hier worden er begrippen gebruikt die op meerdere manieren uit te leggen zijn. Wat verstaat de gemeente Alphen aan den Rijn hier nu concreet onder?

Wie erbij betrekken

Onduidelijk is welke verandering er gewenst is. Wat is er nu dat anders moet en wat is dat andere dan? Welke cultuurverandering heeft de gemeente voor ogen en hoe ziet de huidige situatie eruit? Het gaat om anders denken en doen, maar wat is dat dan precies? Positief is dat uitwerking gebeurt via een dialoog gestuurde aanpak in een participatietraject met belangstellenden en belanghebbenden. Er wordt niet aangegeven wie dat zullen zijn. Wij pleiten voor het betrekken van ouders, kinderen, jongeren en vrijwillige organisaties hierbij, zodat de belanghebbenden er echt bij betrokken worden. Betrek een groep ouders en jongeren door ze gericht en apart te bevragen op hun beleving van de huidige situatie en wat zij wensen. Gebruik die uitkomsten als input voor de verdere dialoog.

Meer aandacht voor

De maatschappelijke effecten kunnen we onderschrijven, waarbij we willen aanvullen dat het ideaal is als ouders in staat zijn om hun kinderen op te voeden en weten om te gaan met de dilemma's of problemen die het opvoeden met zich meebrengt. Echter er zijn ook ouders die voortdurend of regelmatig hulp nodig hebben, omdat de ontwikkeling van kinderen verder gaat en hen steeds voor nieuwe en andere opvoedkundige vragen stelt waar ze mogelijk niet de bagage voor hebben. Daar dient aandacht voor te zijn.

Er wordt gesproken over inwoners in de gemeente Alphen. We zien graag dat hier alle burgers onder worden begrepen inclusief vrijwilligers en ervaringsdeskundigen.

De doelen van de jeugdwet worden benoemd. Kan aangegeven worden hoe ver Alphen aan den Rijn hier mee is? Wat is precies de stand van zaken t.o.v. 2015. Wat is er bereikt en wat zijn dan de belangrijkste stappen die nu de focus vragen? Het lijkt of op dit moment het alleen gaat om de druk op de jeugdhulp te verlagen, omdat er al veel stappen gezet zijn (bladzijde 7). Naar ons idee zijn er nog echt wel inhoudelijke stappen te zetten.

In het beleidskader wordt regelmatig gesproken over wat nodig is of wat jeugdigen en ouders nodig hebben. Wie bepaalt wat nodig is? Hoe wordt dit vastgesteld en wat is de inbreng van jeugdigen en ouders hierin? Nodig hebben is vaak vanuit de beleving en subjectief.

Tijdigheid

Tijdig bereiken en tijdig hulp ontvangen zijn goed te concretiseren en uit te leggen aan iedereen wat tijdig betekent. We zien graag dat de wachtlijsten verdwijnen. Deze zijn nu veel te lang en geven ouders een gevoel van wanhoop. Het is soms al moeilijk om hulp te vragen en als die drempel genomen is gebeurt er niets. Het is belangrijk dat zij niet te lang op deze hulp moeten wachten. De kans is groot dat de problemen tijdens het wachten alleen maar groter worden. Ouders dienen ondersteuning te krijgen in wat is er wel en hoe word je daar naar toe geleid als je niet bij jeugdhulp terecht kunt. Vanuit ouders en kinderen gezien zijn wachtlijsten frustrerend en dragen niet bij aan een optimale opvoedingssituatie.

Direct beschikbaar in de wijk en laagdrempelig zal hier zeker bij helpen, we onderschrijven dat hier niet alleen aan professionals wordt gedacht, maar ook aan vrijwilligers, ervaringsdeskundigen etc., dat zij ook in de eigen omgeving aanwezig zijn. We signaleren wel dat nog niet iedereen dit zo ervaart en soms een te lage verwachting van de omgeving heeft en een te hoge van de jeugdhulp. Dit denken vraagt de nodige aandacht omdat verandering hierin nodig is.

Inzetten van Jeugdzorg

Onduidelijk is of jeugdhulp ook ingezet kan worden als er geen informele hulp aanwezig is. Of dat dit eerst gegeven moet worden voordat jeugdhulp ingezet wordt. We zien nu dat jeugdhulp veelal ingezet wordt bij complexe gevallen.

Indien ouders met minder complexe problematiek zich melden, zien we graag dat ze daadwerkelijk begeleid worden naar andere alternatieven en niet losgelaten worden. Op die manier voorkom je dat de problemen complex worden, omdat er onvoldoende hulp gegeven is.

De leidende principes onderschrijven we van harte. Aandachtspunt is goede voorlichting over het waarom en dat ouders, jongeren en alle andere betrokkenen dit concreet, in termen die aansluiten bij hun beleving, uitgelegd krijgen.

Een samenhangend stelsel

Een samenhangend stelsel zoals beschreven is een goed streven. De vraag is of alles zo logisch is als het er nu staat. Komt de samenwerking echt tot stand door een integrale opdracht en dialoog gestuurd overleg? Het vraagt ook een omslag in denken, elkaar leren kennen en het kost tijd om zover te komen. Wat gebeurt er in de tussentijd? Want dan is er ook hulp nodig. Daar moet jeugdhulp ook antwoord opgeven.

Hoe kom je daadwerkelijk tot een pedagogische civil society? Gaat dit daadwerkelijk ontstaan door de bundels preventie, voorschoolse educatie en ouderbetrokkenheid op grond waarvan kan dit zo gesteld worden? Wat is precies de link die hiernaar toe leidt?

Zorgen

De spelregels en afspraken geven helderheid over de scope van de opdracht. We hebben wel zorgen over de landelijke ontwikkelingen die van invloed zijn, waardoor er mogelijk veel en langdurig overleg nodig is om tot goede definities en verdelingen te komen en wat gebeurt er dan in tussentijd? Het zou goed zijn om daar bij voorbaat over na te denken en daar uitwerking aan te geven.

Een kind dat acute jeugdbescherming en jeugdhulp nodig heeft, zou er ook zeker van moeten kunnen zijn dat deze hulp tijdig beschikbaar is. Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat hulp zonder vertraging wordt ingezet. Zo kunnen samen voorwaarden gecreëerd worden, waardoor elke jeugdige met een maatregel en hun ouders tijdig een jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers heeft. Ook de mogelijkheden voor pleeggezinnen zijn hierbij van belang.

In het rapport "Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd Landelijk rapport 2021 vervolgtoezicht" van de inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de inspectie Justitie en Veiligheid wordt aangegeven dat in onze regio de hulp nog verbetering vraagt. Dit betekent dat er kinderen zullen zijn die tussen wal en schip en gaan komen en wat betekent dit voor de deze kinderen in relatie tot jeugdhulp.

Partners

Op bladzijde 18 worden de partners opgesomd voor de jeugdhulp. Graag zien we vrijwilligers en ervaringsdeskundigen (mogelijk ook ouders als partner) toegevoegd. Dat geeft een meer gelijkwaardige positie. Juist als het streven is om eerst een beroep te doen op de eigen omgeving, de jeugdhulp is afhankelijk van de aanwezigheid van een sterke pedagogische civil society (zie bladzijde 13).

Als partner wordt het medisch domein genoemd. Daarbij worden zij genoemd als wettelijke verwijzers. Het is essentieel dat ouders en jongeren hier goed van op de hoogte zijn. De hulpverlening is nu vaak een oerwoud, waarin het moeilijk is om de juiste weg te vinden. Als iedereen goed weet dat de toegang de huisarts is, kan dit het vragen om hulp vergemakkelijken. Of wordt dit niet op deze wijze bedoeld? Er zijn ook veel gemeenten die juist de toegang wat meer bij zichzelf willen houden omdat de huisartsen onvoldoende toegerust zijn om de goede inschatting te maken op het terrein van jeugdhulp. Op bladzijde 23 wordt beschreven dat de toegang naar jeugdhulp onderdeel uit maakt van de opdracht en dat een team dat ook zelf jeugdhulp verleent dit gaat doen. Hoe moet dit gecombineerd worden met het verwijzen door het medisch domein? Voorkomen moet worden dat er verschillende schijven ontstaan waardoor het traject naar hulp lang en ondoorzichtig wordt.

Ouders en jongeren zouden hun hulpvraag bij één punt moeten kunnen neerleggen, waardoor ze direct antwoord kunnen krijgen op wat mogelijk is voor hen.

Aangegeven wordt dat het tot stand komen van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming" 5-10 jaar duurt. Omdat deze ontwikkeling een langdurig karakter heeft (5-10 jaar) en het met name wijzigingen in de organisatie bij de veiligheidspartners betreft, zal deze wijziging nauwelijks tot geen invloed hebben op de scope van de opdracht.

Echter we hebben zorgen over de kinderen die tussentijds niet of onvoldoende adequaat geholpen worden (zie rapport "Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd Landelijk rapport 2021 vervolgtoezicht"). Een goede verbinding met jeugdhulp zou op zijn plaats zijn om te zorgen dat deze kinderen goed in beeld zijn en ondersteuning krijgen, zonder dat er wachtlijsten ontstaan voor iedereen die hulp nodig heeft.

Tellen en vertellen

Het hoofdstuk tellen en vertellen is naar ons een goede combinatie van de cijfers en de wereld die erachter zit. Het is een goede zaak dat vooral de cliënten, ouders en/of hun kinderen daarin gehoord worden. Zij zijn uiteindelijk degene waar de jeugdhulp voor bedoeld is.

In het kort

De notitie is naar ons idee vrij algemeen. Er worden verschillende begrippen gebruikt die op meerdere manieren in te vullen zijn en niet concreet toegelicht worden. Het zou fijn zijn als de rode draad wat meer naar voren komt en handvatten geeft voor de verdere uitwerking. Bijvoorbeeld: We hebben te maken met de maatschappelijke opgaven volgens de VNG en de doelen van de jeugdwet. De situatie in Alphen aan den Rijn is op dit moment ten opzichte van deze uitgangspunten zo gevolgd door een beschrijving, gezien vanuit van belanghebbenden en organisaties. Vervolgens aangegeven in concrete termen wat gewenst is en waar dan de focus op gelegd moet worden en welke leidende principes gewenst zijn. Ook de stappen zijn niet altijd voor ons even duidelijk eerst een beleidskader dan visie dan manifest dan weer nieuwe visie en bijstelling? Wie doet wat en wanneer? Wat is nu precies het doel van de nieuwe opdracht alleen de druk op de jeugdhulp verlichten of ook inhoudelijk? Alleen de druk op de jeugdhulp verlichten is te mager, dan kun je beter in gesprek gaan met de huidige aanbieders over wat zij kunnen veranderen. Hoe ziet de gemeente Alphen aan den Rijn zijn eigen regierol? We krijgen de indruk, vanuit dit document, dat er veel wordt gevraagd aan alle andere partijen en we zien onvoldoende terug hoe de gemeente zijn eigen rol ziet.

We zijn positief over de gedachten dat uitwerking gebeurt via een dialoog gestuurde aanpak in een participatietraject met belangstellende en belanghebbenden. De maatschappelijke effecten kunnen we onderschrijven De leidende principes onderschrijven we van harte evenals een samenhangend stelsel en tellen en vertellen als middel om te verantwoorden.

Onze reactie is gericht op aanvulling en vooral concretisering, zodat inwoners begrijpen wat de gemeente Alphen aan den Rijn wil bereiken en hoe zij dat willen doen. We blijven graag op de hoogte van de volgende stappen.

Hoogachtend,
Namens de adviesraad

J.G. van Arkel
Voorzitter ARS